

L'AISVON LIETUVA

Naujasis Jungtinių Amerikos Valstybių
Prezidentas Harry S. Truman.

El Presidente Harry S. Truman, nuevo Presidente de los Estados Unidos, al ocurrir la inesperada muerte de Franklin D. Roosevelt. Antes de ser electo vicepresidente de la nación, el Presidente Truman fué miembro del Senado de los Estados Unidos, por el estado de Missouri.

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliūnas

Mokslinėje LAISVOSIOS LIETUVOS mūšioje

SENOVĖS LIETUVIŲ RELIGIJA.

Lietuviai gamtos vaikai. Jis prie jos prisirišęs, ją myli, garbina. Drauge su visomis arijų tautomis, senovės lietuviai buvo gamtos garbintojai, pagonos.

Senovės lietuvių, neturėdamas supratimo apie tikrąjį Dievą, stebėjo dangaus mėlynę, saulę, mėnulį, lietaus, aušrinę ir kitus jam nesuprantamus, bet ddingus, pasireiškimus, ir juos laikė dievais. Dėl tai savo išpūdingo pasireiškimo, perkūnas buvo laikomas vienas iš galtingiausių dievų. Kiekvienas dievas turėjo atskirą sritį ir vienas kitam nepriklausė. Žodis dievas jiems reiškė galimą dangunus mėlynės valdovą, tėvą, globėją. Reikia juos gerbti ir garbinti, nes jie siūnčia šilumą, šviesą, lietų. O jei prasikaltai, tai smarkūs perkūnas ne tik pagazdina, bet dar gali ir nubausti.

Lietuvių praktiškas žmogus. Jis bedirbdamas žemę ir ją sudieviną. Kad žemė išduotų gerą derlių, reikia gerbti derliaus vaisių ir žėdu davėją — dievą. Išvaidindavo net atskirų ūtuo sričių dievus, pavyzdžiui, linų, laukisargių, mėtų žėrų, namų, gyvulių ir t. t.

Žmogaus būmą lemiančios dėsives kur tios ateinančios prie gimstančio žmogaus ir vėdinančios jo gyvenimą iki pat mirties, buvo vadinamos *žemėmis*.

Trumpai tariant, kas senovės lietuviui buvo nesuprantama, išpūdinga arba švęgionis neatsiekama, buvo laikoma ypatingoj pagarbai, dievinama.

Ypatingai reikšmingą vietą senovės lietuvių religijai užėmė ugnis. Tai ne tik dievų bė, bet ir tarpininkė su kitomis dėvybėmis. Ugnis degindavo dievams aukas. Kai kuriuose vietose ugnis buvo deginama nuolat. — Tinkamai užrta, ją saugodavo, kurdavo tinklois, netekėjusios mergaitės, vadinamos vadelėmis.

I pomirtinį gyvenimą senovės lietuvių tikėjimas dėjosi panašus į krikščioniškąjį tikėjimą. Lietuvių tikėjo į pomirtinį amžiną gyvenimą ir mirę gyvens panašiai kaip gyvena žive gyvenime. Todėl į jo karštį reikia sudėti jo varotus daktus bei irankius, nes to bus reikalingi nubašinkto pomirtiniame gyvenime. Pomirtinis gyvenimas buvo vadinamas *dėgysomis*. Tikėdavo, kad artimųjų vėles draugum su gyvenimais. Jos apsigyvėdavusios gyvulinose bei medžiuose, laidotuvų vėlėse ir globojančios savo šeimą. Šeimos gi, pagerbti savo savo artimųjų vėles, surengdavo šventes, vadinamas *vėlėnėmis*.

Kadangi lietuvių dažniausiai gyven-davo tarp miškų, ir sutirdavo su jų kėtikuma ir slaptėbėmis, tai savaimi aišku, kad tie

lenai, anot jų, turėjo gyventi dievai. Tai gi šimtamečius ažuolus ir net istikus miškus reikia gerbti, šventais laikyti. Todėl specialių pastatų dievams pagerbti nestatydavo. Jei sta tydavo, tai tikrai sukūrą su reikalingais apėgoms irengimais. Tos šventovės buvo vadina mos alkemis, žinyčiomis, romuvomis ir t. t. Buvusių šventovių vietos rodo vietovardžiai: Perkūnikalnis, Šventukalnis, Alkuragai, Romuva, Romainiai, Rominta, Ramygnia, Rambynas, Raguva, Ragsinė, Raginėnai ir t. t.

Antroji šventovių rūšis buvo miru linų vėlėnis pagerbti: kapinės, lavonių deginmosios vietos, vėlinių apėgių atliekamosios vietos. Žmonės, kurie atikdavo dievų ir dvasių garbinamąsias apėgas, vadinosi vaidilomis, kriviais, žiniais, kenklininkais.

Bendrai, senovės lietuvių prie savo religijos buvo labai prisirišę. Tai viena iš pagrindinių priežasčių kodėl krikščionybė negreit teprigijo ir įsigalėjo Lietuvoje. Apie krikščionybę Lietuvoje kalbėsime kiek vėliau.

KETVIRTĮ AMŽIAUS

Urugvajaus lietuvių kolonijos kapelionas, gerb kun. lic. St. Grigaliūnas, selmanienį, gegužės mėn 6 d. s. m. ypatingai kukliai ir nedideliam artimesniųjų vėlos lietuvių būrelyje, paminėjo savo vardines ir 25 metų jo visuomeniško bei spaudos darbo sukaktį.

Tai jau žymi gražiausio amžiaus dalis, kurią gerb sukaktuvinkas, be savo tiesioginių pareigų yra atidavęs lietuviybės ir lietuviškojo pasaulinio žodžio darbiui.

Negalim nepažymėti kad gerb. kapelionas rūpestingu atsidėjimu ir nesireklamuodamas dirba. Jo gumbais plunksnos raštai, kuriais taip dažnai ir samaniai gina Lietuvos Nepriklusomybės reikalą, nuolat ir čia puoži į jankingą Urugvajaus dienraščiui bei periodinių leidinių puslapius.

Sia proga malonių linkėti gerb. sukaktuvinkui Urausiu. Metų ir tos išvėrimos lietuviškos energijos, didžiam pavergtos Tėvynės darbiui

Rašij Petras.

Dėl vietos stokos, šiame numeryje nebegalėjome patalpinti «Laisvosios Lietuvos» prenumeratų sąrašą. Jis tilps šio ančiame žurnalo numeryje.

Administratojus.

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año) I | Montevideo, Gegužis - Mayo 1945 | Nr. 7

El Artículo De La Sra. Eleanor Roosevelt

LITUANIA LIBRE
REVISTA MENSUAL

Para difundir el Humanismo, la Cultura, las Ciencias, Artes y Letras y hacer valer el Derecho de Vida propia por sus propias y débiles que son

EDITADA por la

ASOCIACION CULTURAL
URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por
la Ley del Encargado Superior de la
Nación, con la Partida de Ingresos
en el año 1941.

Origen oficial y propiedad
intelectual de la misma, impresa en la
IMPRESA FORTALEZA

Redacción, Administración e Imprenta
Bdo de Janeiro 4001 - CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS,
Bor ns 2347 - CERRO.

Administrador:

JOSE ZABLUS

C. Antina 1024

Montevideo.

Leidžia

Urugvajaus Lietuvių

Kultūros Draugija.

Metinė prenumeratos

kaina:

Urugvajuje \$ 150 U.

Argentinoje \$ 300 A.

y Amerikos V. 1 dol.

Perlaides siūsti žurnal-

o administratoriaus

Vardu; rašyti - Redak-

cijos:

LITUANIA LIBRE

Rio de Janeiro 4001,

Cerro, Montevideo,

Rep. O. del Uruguay,

Cuando se ha vivido largo tiempo en estrecho contacto con la pérdida y el dolor, que hoy predomina en el mundo, y cuando el pesar personal pareciera perdido en la tristeza general de la humanidad doliente, entonces hay un solo medio por el cual los que vivimos podemos honrar a los muertos que dieron su vida por la causa de la libertad y de la justicia. Cayeron en la esperanza de que, a través de sus sacrificios, se construiría una paz perdurable y que un mundo más justo mas digno, afloraría para la humanidad. Mientras mi marido se hallaba en Albany (capital del Estado Nueva York), y durante varios años después, en Washington, su interés primario fué llegar a ver que el ser humano recibiera una mejor oportunidad de vivir dignamente, para alcanzar su libertad y su felicidad. Este sentimiento fué lo que le llevó a interesarse siempre por los problemas de los grupos minoritarios, de cualquier grupo que se hallara en desventaja.

Cuando los negros nubarrones de la guerra se cernieron sobre la tierra y el inevitable compromiso de esta nación se hizo más evidente, su objetivo fué siempre uno: tratar y estudiar los problemas bélicos, políticos y económicos, de manera que, eventualmente, se llegara a construir una poderosa organización que hiciera imposible toda guerra futura.

Todo hombre público, en el decurso de los años, tiende a crearse algunos enemigos, pero cuando la parca nos lo arrebatara, sus principales objetivos aparecen claramente y los que quedamos, esperamos que el espíritu de unidad despierte a los pueblos y a sus líderes para que éstos puedan alcanzar aquellos mismos objetivos.

Abraham Lincoln nos fué arrebatado antes de lograr la unión dentro de la patria. Su pueblo no le respondió, dividiendo así a la nación durante muchos años.

Woodrow Wilson tampoco pudo ver su obra terminada y en aquella oportunidad, los pueblos del mundo no supieron dar cuerpo a su enorme y humanitaria visión.

Quizás, en su sabiduría, el todopoderoso esté tratando de señalararnos de que los líderes pueden trazar mapas, caminos, derroteros que lleven a la humanidad hacia una paz duradera, pero que son los pueblos y muchos líderes quienes deben encargarse de la construcción. Obras de esta magnitud no pueden ser emprendidas por un solo hombre, ni la responsabilidad puede descansar sobre sus hombros. De manera que, cuando llega el momento para los pueblos de asumir la responsabilidad y llevar todo el peso de la carga, el todopoderoso interviene, lo llama a un bien ganado descanso y nos concede en su inconmensurable bondad la sabiduría y el valor para construir un mundo pacífico, con justicia y oportunidades para todos los pueblos del mundo. Aceptemos su gracia.

Y ahora, deseo hacer llegar una palabra de gratitud personal a los numerosos pueblos que enviaron mensajes de afecto y condolencia durante estos últimos días. Mis hijos y yo les estamos profundamente agradecidos.

Sujetémonos, por fin, a la siguiente trinidad: fe, esperanza, caridad. Y no olvidemos que la mayor de las tres, es la caridad.

Naujo Š. Amerikos Prezidento Trumano Kalbos Santrauka

Truman yra pasakęs porą turiningų ir daug žadančių kalbų, kurių santraukas čia pateikiame «Laisvosios Lietuvos» skaitytojams:

«Talks niekad nebūs sustatę, jeigu leisime pavojingiems mūsų priešams, kad projektuoti naujus karus. Šiuo metu didėjanti pasaulyje bėgų laikų galimybė išvengti apsaugos geografinio strateginio pogrėbio».

Tikroji apsauga randama teisėtume ir teise įstatyme. Čia, Jungtinėse Valstybėse esame ilgai ir su pasididžiavimu stūjė socialės sandarikos nustatymui. Mūsų laikais yra daug patvirtintų demokratinių sandarikos labui. Sunkomis atsitūties dienomis galime laukti keblų klausimų atnariojimo, bet turėdami iš savo tėvų paveldėtą pastatymą, turėdami sunkumus dirbti žiūrime į ateitį. Karas laikui bėgant padarė tokių darbų, kurių tapo nustelbtas visas pasaulis, tokiu pat pasiryžimu esame nusiteikę ginti mūsų gyvenimo formas. Dėka ypatingam mūsų tautos energikumui, pabrėžia ne išsilavinimo išsilaisvimo tautoms. Laipsniškai po laipsniškai vergijos pamėmė yra sutraukiami laisvės pajėga.

Noriau pabrėžti, kad visos mūsų tautos gerbiama F. D. Roosevelto nustatytos gairės pergalės ir geresnis pasaulio sandarikos įvedimui bus nekeliamos. Jo pasiryžimo ir patvirtinimo žmonijos labui yra neįmanomas atlyginti visame savo maste. Jis yra užsitarinavęs amžinos ir niekad nepasibaigiančio pasiryžimo. Jo pasiaukojimo ir nusilygimo bei žmogaus darbo dėka, turėdami ir laisvės žvėgia pradeda augti viso pasaulio horizonte.

Mūsų protėviai yra pasiekę Amerikos ir tautos išskodami šiame kontinente religinės tolerancijos, politinės laisvės ir ekonominio gerbuvio. Dėl šių fundamentalių žvėgių jie yra rizikavę savo gyvenimu. Dabar labai gerai žinome, kad šios pagrindinės teisės gali būti išlaikytos tik sąlytais budėjimo dėka, kurio kėrtė yra žmonijos būties siekimas.

Kartais nuslygimo pagausi kai kurie mano, kad karai yra neišvengiami. Tragiko fatalizmo slėgiami, jie tariau, kad visada būvė karų, tai jų negalime išvengti ir stelyje. Geros valios vyras ir moteris neprivalo pasiduoti tokiam pralaimėjimo kvėlinimui. Žmonijos ateities perspektyvos nėra tokios liūdnos. Pačiu sunkiausiu šio amžiu metu būtis tautos, kojos tai slaptes paslėptas skatinamos, yra išlaikytos nepalaužiamų vili nusikratyti brutalių jėgos joms paviršius prievarta. Kuomet joms buvo tvirtinama, kad nesulenkiama jėga yra vienintelė jų išeitis, tai vilis ir pasitikėjimas teisėtumu galia joms rodė pergalės kelią. Vilis ir pasitikėjimas teisėtu-

mo galia joms rodė pergalės kelią. Vilis ir pasitikėjimas teisėtumu buvo slaptesis ginklas išsilaisvinimo kovoje. Užpuolikai nepajėgė pavergti žmonių sąmonės. Kol bus gyva vilis ir pasitikėjimas teisėtumu žmogaus valia nepavergžiama.

Taikos principų lauzymas, nežiūrint kur jis pasireikštų, daro rūpesčių visoms taiką ir teisėtumą mylinčioms tautoms.

Didžiųjų tautų yra tokia pat pareiga, kaip ir mažųjų gerbti taikos ir teisėtumo nuostatus, o jų prievolė: neužvaldyti pasaulį, bet padėti kitoms tautoms.

Neužtenka vien trokšti taikos. Privalome darbuotis, o jei bus reikalo, tai ir kovoti dėl jos».

Atidarant S. Francisco suvažiavimą prezidentas Truman tarp kitko yra pasakęs:

— Skirtumų ir susidūrimų tarp atskirų tautų ir tarp tautų visada pasitaikys, bet faktiniai, šie pasireiškimai, jeigu jie įterptami į tam tikrus įstatymų rėmus, tai tampa ne neįgiamu, bet teigiamu pasireiškimu. Kiekvienas progreso dėsnys pasireiškia nuomonijų skirtume ir pirmenybe talkose prie tiesos ir sąmoningumo sąvokos.

Netolimoje praetyje mūsų priešai yra gamėtinai įrodę, kad tuomet įvyksta sunkūs žvėgia, kuomet nėra tolerancijos laisvai galvoti. Dabar jau nebegalima įkinkyti į režimą padoriai samonę nesukeliant pasipriešinimo. Konkretiškai sakanti, šio mūsų suvažiavimo tikslas yra sudaryti tinkama mašiną išsprendimui ginčų tautoms susikivėryje. Negalime daugiau leisti, kad viena ar kelios tautos bandytų spręsti savo pretenzijas bombų ar durtuvų pagėga. Jeigu toliau tautai toleruotume, tai prisavinintume savo prieštinkų filosofiją, kuri sako: «Jėga gamina teisę». Tokio argumento paneigimui, o jį būtinai turime paneigti, esame verčiami sutverti taikos organizmą ir duoti jam tinkamą ginklą. Turime kartą nusistatyti visam laikui, pavartodami priešingą argumentą, o būtent: «ne jėga gamina teisę, o teisė gamina jėgą». Kitais sakant, ne to teisybė, kuris turi daugiau bombų ar durtuvų, bet ano, kuris turi daugiau tiesos».

Mes lietuviai, gindami Lietuvos teisę būti nepriklausoma valstybe esame ne vien, nes už teisėtumą pasisako Trumano lėpomis ir Š. Amerika.

Demokratas.

Baisus Reginis Hitleristinio Pragaro Duris Pravėrus

Gal ir senovės laikais pasaulis nėra matęs tokių žiaurėnybių ir žvėriškumo, kokių pasilieka istorijos lapuose daugiau kai dešimt metų Vokietijoje vyravęs hitlerininkų režimas.

Šio režimo vaisiais, kuriais dažnai žavėdavosi ir kitų kraštų atžagareiviškasis elementas, pradeda tik dabar kiti viešonai. Štai anglų kariuomenė, netoli Hannover miesto užniko koncentracijos stovyklą «Belsen». Toje stovykloje buvo laikoma pastoviai apie 60.000 vyrų, moterų ir vaikų. Tai politiniai nusikalstusiųjų žudymo ir kankinimo vieta. Santarviniukų komisija, kuri lankė šią stovyklą, sako:

«Daleidžiama, kad anksčiau čia buvo laikoma 60.000 žmonių, bet 50.000 mirė. Liko tik 20.000 moterų, 10.000 vyrų ir 500 vaikų. Moterų skyriuje, prieš pat vaikų akis, kokių 60 metrų ilgio ir stalo aukščio laivonę eilė buvo atsidūmę, kad būdą aikštantįjį kaimiui valgydavo išėmę mirusiųjų širdis, plaučius, kepenas, nes jokiais mėsos pas būdą miršančius nebūdavo.»

Įnienuotųjų tarpe esą visokių tautybių: vokiečių, prancūzų, lenkų, belgų, čekų ir kitų tautybių. Labai galimas daktas, kad, kad buvo ir Lietuvių.

«Tai būna, juodasis brvas», sako vienas anglų gydytojas. «Mirusieji gulė ne tik eilėse, bet ir pačioje stovykloje.»

Roslos vieną kambarys, kuriame buvo įrašyta 48 pavardės. Čia haitetpinkai kurdavę pasmerktuosius mirti.

Anglų spauda rašo, kad stovyklos komendantas Ivedgė madų lupi nuo pakartųjų ir šlap nužudytųjų odą, kuris paskui būdavo si papuošiamas Hitlerio kūgys «Mein Kampf» (Mano Kova). Komendantas žmona iš žmonių odui turėjusi pasidarius ornamentus, kurifos Anglijos parlamento narių komisija, kuri lankė šią stovyklą, pridėjusi prie bylos.

Kitų labai didelių koncentracijos stovyklų užniko amerikiečiai ties Munchenu, netoli miesto Dachau. Prie šios stovyklos rasta 50 vagonų prikrautų pasau sudegintų laivonų. Dachau stovykloje, kaip sako amerikiečių spauda, daugiausia būvė laikomi pačios Vokietijos piliečiai, ant hitlerinų pažintų žmonės. Panašią koncentracijos stovyklą, kaip sakoma Š. Amerikos ir kitų kraštų spauda, yra rasta kelios dešimtys, bet daugiausia pasizymėję žveiriskumu yra čia sumuštos.

Tai toki hitlerininkų darbai, kuriuos čia tik trumpai suminėjome, iškyla vėšūmū. Perduodant šį straipsnį redakcijai mes pasiekia nauji, dar būsimųjų dalykų, kuriuos tikmes patalpinti tektončiuose «L. L.» numeriuose.

Pravartu pastebėti, kad gal negeresnių dalykų rasti, jeigu kada nors pakeltų uždangą ir darbečių garbiname rojuje, kur irgi yra jau nuo senai praktikuojama koncentracijos stovyklos, prievartos darbai ir žiaurus politinių priešinamų persekiojimas.

Lietuvis.

Neapsimokėjusiems prenumeruoti, žurnalas kreditai nebėbus sušūnčiamas. Kuriems jis patiko, prašome užsiprenumeruoti

PRAŠO BALTIJOS VALS- TYBĖMS NEPRIKLAUSOMYBĖS

Populiariausias Montevideo dienraštis «El Dia» savo laidoje iš 7. V. 45. Įdėjo «United Press» telegrama iš San Francisco, kurioje sakoma, kad lietuvių kilmės gyventojai Jungtinėse Amerikos Valstybėse įteikę San Francisco Konferencijai protestą prieš Baltijos valstybių inkorporavimą Rusijon.

Tuo pačiu kartu lietuviai prašo, sako telegrama, kad būtų suteikta proga Lietuvai išrinkti valdžią demokratiškų rinkimų formoje, kontroliuojant Sąjungašimės Tautoms, tuojau po to, kaip tik bus atbraukta rusų kariuomenė iš Pabaltijos valstybių teritorijų ir bus sugražinti visi ištrėmėtieji ir darbininkai - vergai Pretenduojama, kad Latvijai ir Estijai, kartu su Lietuva, būtų leista prašyti vietos, kiekvienai atskirai, tarptaulinės taikos suorganizavimui Konferencijoje.

Greičiausiu, kad tai bus vaisius kilniųjų Amerikos Lietuvių Tarybos pastangų kovoje už Nepriklausomos Demokratinės Lietuvos atstatymą.

Pretame «Laisvosios Lietuvos» numeryje yra tilpęs Amerikos Lietuvių Tarybos pareiškimas — žodis Amerikos Lietuvių Visuomenei — Kam teko perskaityti tą pareiškimą, tam nesunku bus nusimanyi apie tuos didelius darbus, kuriuos Amerikos Lietuvių Taryba yra jau nuveikusi ir kuriuos dar ketina nuveikti.

J. L. T.

MUSOLINI BAIGĖ SAVO DIENAS

Buvęs fašistinės Italijos diktatorius, Benito Musolini, baigė savo dienas. Oficialiai iš Romos paduodamos žinios sako, kad Milano ir kituose saurinės Italijos miestuose prasidėjus generaliam darbininkų streikui, kurį sukėlė platus liaudies sukilimas, Musolini ir jo buvusieji ministrai bei fašistinė milicija, neturėdami išeities, kreipėsi į Italijos Išlaisvinimo Komitetą žadėdami pasiduoti, jei šis pasižadėsias garantuoti jam ir jo ministrams gyvybę, bet Italijos šaurėje veikėjas I. I. Komitetas atsakęs, jog gali pasiduoti tik be sąlygų. Prie šių apylyčių B. Musolini ir jo buvusieji ministrai bandė pabėgti, bet pakliuvę į sukilusios liaudies parizantų rankas. Liaudies tribunolo sprendimu, buvo pasmerktas mirti pats Musolini ir dar 16 jo draugų. Tilpusieji spaudoj pranešimai sako, kad girdėdamas mirties sprendimą Musolini kreipdamasis į liaudies tribunolą, taip pasakęs: «išgelbėkite mano gyvybę, aš jums duosiu Imperiją! Sušaudymas įvykęs miestelyje Dongo, bet paskui laivonai būvė atvežti į Milano aikštę, kur anksčiau fašistai šaudė savo priešus ir jų prošu aikštėje pakikti kuriam laikui.

Bijo Teisybės.

Urugvajaus Vidaus Reikalų Ministras p. Dr. Carbajal Vietorica paskutinėmis šių metų balandžio mėnesio dienomis paskelbė spaudoje labai įdomų atsakymą U. R. S. S. Pasiuntinybei Monteveduje, tarpininkaujant Užsienio Reikalų Ministerijai.

Jis minėto rasto aiškėja, kad U. R. S. S. Pasiuntinybė surinkusi visą eilę laikraščių, kuriuose tilpo ar telpa nepalankūs sovietams straipsniai, prašo Urugvajaus Vyriausybę padaryti žygius, kad ateityje panašūs straipsniai nebepasirodytų.

Ponas Ministras labai išsamiai, septynių punktų raste, įrodo, kad:

1) Pagal mūsų Konstitucijos 28 straipsnį kiekvienas Urugvajuje gyvenantis įstatymams nepraskaitęs asmuo turi teisę laisvai reikšti savo įsitikinimus žodžiu, raštu ir tt. be ankstybesnio patikrinimo (sin necesidad de previa censura) atliekant atsakomybę autoriui.

2) Pas mus yra pilna laisvė politiniai galvoti ir valdžia neima atsakomybės už asmenų ar grupių pareikštas mintis per spaudą, radiją ir tt. Valdžia nėra įgaliota vesti per spaudą politinę propagandą. Taigi ji negali jos ir drausti. Toksai įsikišimas būtų lažymas laisvės principų.

3) Mūsų valdžia nėra sau monopolizavusi viešo galvojiimo teisę. Tikslai diktatorinėse valstybėse visuomenė turi taip galvoti ir reikšti mintis kaip nori valdžia. Pas mus gi yra laisvoji demokratija: spauda nėra valdžios balsas, o tikslai laisvas atskirų asmenų pasireiškimas.

4) Jei spauda prasiikalto prieš teisybę ar moralę, nukentėjęs turi teisę ieškoti teisybės įstatymo keliu.

5) U. R. S. S. Pasiuntinybė nepriklauso mūsų spaudai ir ne iš jos gyvena. Jos čionai buvimas yra Valdžios nutarimo pasekmė kurios Ministras atsakominti prieš visuomenės rinktąjį Parlamentą. Taigi nėra ko spaudos bijoti.

6) U. R. S. S. Pasiuntinybė nepašindama gerai mūsų politinės atmosferos, pristato visa eilę joms nepalankių laikraščių sąrašą. Teneužmiršta toji pat Pasiuntinybė, kad didžioji dalis jos pasmerktųjų laikraščių, stovinčių neabejotinai ant stipraus demokratinio pagrindo, buvo toli ir entuziastingi šalininkai užmegti santykius su U. R. S. S.

7) Galop, tarpamerikiniai nusolėta, su paskutinėju Meksikos konferencija priėmė, numato šiame kontinente įstatymo keliu užtikrintą spaudos, žodžio ir religijos laisvę.

SPAUDOS BENDROVĖ "Círculo de la Prensa", kurion įeina visų rimtesniųjų dienraščių ir savaitraščių atstovai, vienbalsiai priėmė rezoliuciją, užgirdami šią Vidaus Reikalų Ministro elgseną prieš Sovietų Pasiuntinybės norą suvaržyti Urugvajaus spaudą. Minėtoje rezoliucijoje užgirta Urugvajaus Valdžios tvirtą nusistatymą laikytis demokratiškos principų mąstymo laisvės atžvilgiu, kas yra tradicinis mūsų valdžios požiūris ir pasakojama, kad toje srytyje visuomet būna valdžios rėmėjai.

L. S. G.

Redakcijos prierašas: «Išlindo yra iš maišo». Ruskeliai jau ir šiame kontinente daro žygius įvesti pas juos praktikuojamą «laisvę».

- Laisvosios Lietuvos - skaitytojams, atstovams ir rėmėjams.

Žurnalas «Laisvoji Lietuva» tokių subaidijų iš nekur negauna, jis iki šiol išilaidė tikslai doka kilnios, stelos laisvės paramai prenumeratomis, komerciniais šalinimais, aukomis, atstovavimu, rašymu ir pinigimu. Todėl tikiu, kad bendras visuomeniškas lietuvių spaudos išlaikymas kovoje už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę mūsų visus vienodai įdomauja, išskiriant tuos tautiečius, kurie apgaleistutiniai, nuėjo tarnauti radiestams bei raudoniesiems Lietuvos okupantams.

Sunkoka žurnalo «Laisvoji Lietuva» eko nominė padėtis palengvės tikslai tuomet, jei visi kurie dar nėra apsimokėję už žurnalą, jį gaudam, malonės apsimokėti be atidėjimų. «Laisvosios Lietuvos» išlaikymo pareiga vienodai liečia ir jos atstovus ir rėmėjus, pliotojus ir visą kovojančių už Nepriklausomą Demokratinę Lietuvą mūsų lietuvių Urugvajuje, Argentinoje, Brazilijoje, S. Amerikoje ir kituose kraštuose.

Tautiečiai nepamirškite, kad kiekvienas Tamstos pasiųstas «Laisvosios Lietuvos» numeris, stato šį klausimą: kur gauti iš jo reikalingo numerio išleidimui?

Juozas Babilius

«L. L.» Administracijos,

Calle Ansino 1024 Apto. 6.
Montevideo R. O. U.

Susikūrė BALF Skyrius Argentinoje

Balandžio 29 d. 1945, įvyko Buenos Aires lietuvių patriotinių organizacijų atstovų susirinkimas, kuriame tapo įkurtas Bendro Amerikos Lietuvių Fondo Skyrius Argentinoje. Susirinkime BALF Skyrius Argentinoje reikalą plačiai nušvietė kun. J. J. Jakaitis, kuris ir buvo įgaliotas minimam skyriui įkurti Argentinoje.

Dalyviai vienbalsiai pasisakė už BALF skyrius Argentinoje reikalingumą ir pasižadėjo jame darbuotis su didžiausiu pasišventimu.

Vienu balsavimu BALF Skyrius Argentinoje išrinkta valdyba iš sekančių asmenų: Pirmininkas - Aušo Vartų bažnyčios klebonas kun. K. Vengras, Vice pirmininkas - Juozas Nakutis, 2 ras Vice pmininkas - E. Buzienė, Sekretorius - Marija Šantarienė, Iždininkas - J. Ališuskas ir vaid. nariais: Jonas Zekys ir Balys Gokas.

Be to, nutarta šelpti, kaipo karo pagėgėlius: rašyt. K. Čibira ir poniją Birutę Austuoliene, buvusio Lietuvos Ministro Argentinoje žmoną. Jiems pašalpa buvo numatyta pe 60 dolerių mėnesiui.

Naujai įsikūrusio Bendro Amerikos Lietuvių Fondo Skyrius Argentinoje šelpimui nuo karo pagėgėlių laukia plati darbo dirva. Bus šelpiami ne tik karo pagėgėliai, bet J.A.V. pavyzdžiu ir bendradarbiaujanti su BALF Centru, bus renkami Lietuvos žmonėms drabužiai, kurie į Lietuvą bus pasiųsti, kai tik atsilras galimybė. Į šį darbą bus įtraukti Berisso, Rosario, Kórdobos, Tukumano ir kitų miestų lietuviai patriotai, kad darbas būtų energingas ir vieningas. Creičiauslia bus virš minėtuose miestuose įkurtos BALF Skyrius Argentinoje sekcijos, kurios galės veikti savystoviai, palaikydamos kontaktą su skyrium Buenos Airose.

Kaip Siaurės Amerikoje, taip Argentinoje iš darbo patys save išstumia tikrai lietuviškai kalbantieji Maskvos patriotai, kurie žmeizė ir žmeizija lietuvių karo pagėgėlius, o rūbais ir pinigais šelpti stengiasi tikrai bolševikų komisarai ir jų pakalikus. Jie turi savo fondus ir savo tikslus, todėl ir «A. L. Balsas» su savo kromodiliškais vertėlenimais tegu patarinėja joms, bet ne lietuviams patriotams Kaip BALF Jungtinėse Amerikos Valstybėse nekrepia dėmesio į Maskvos tarnų pastangas pakenkti taip tos organizacijos Skyrius Argentinoje nepaiso «A. L. Balsas» intrigu.

Komunistai įsteigė vadinamą «Lietuvai Pagalbos Teikimo Komitetą», kaipo Rusijos šelpimo sąsą ir jo siunčiamos dovanos eina raudonarmiečiams ir sovietiškiems valdininkams kartais su lietuviškais pavardėmis. Tai gi jie šelpia Rusiją, bet ne Lietuvą, o «A. L. Balsas» demagogiškai siūlo paremti jų darbą.

7

Šia proga reiktų Norių su Ozinsku paklausti, kodėl taip staigiai susilukvidavo jų «Lietuvos Gelbėjimo Komitetas», kai tik bolševikai antrą kartą Lietuvą okupavo? Ir ką tas komitetas Lietuvos žmonėms nusiuntė ar «klubo» nnaudai ištuštintus alaus bokalus?... Tik jau ne Norių kitus patriotizmo mokyti!

J. Saluneitis.

REIKŠMINGAS ŠIAURĖS AMERIKOS EPISKOPATO BALSAS UŽ BALTIJOS KRASTŲ NEPRIKLAUSOMYBĘ.

Ryšij su San Francisco konferencija sukurti naują Tautų Sąjungą tarptautinei taikai išlaikyti, Jungtinių Amerikos Valstybių vyskupai patiekė Amerikos Prezidentui laisvą, kuriame pasisako už visų valstybių laisvę ir lygybę, kaipo vienintelį būdą pastoviai taikai garantuoti.

Tas svarbus pareiškimas išusiai paskelbtas Buenos Aires dienraštyje «El Pueblo» iš balandžio 23, 24 dienos. Amerikos vyskupai pasisako prieš teisę didžiosioms valstybėms ir nurodo demokratijos ir maksimalių principų priešingumą Laiskė tvirtai ginamos Lenkijos ir Baltijos Valstybių teisėms į nepriklausomą gyvenimą. Žemiau cituojame tą vyskupų laiško vėta, kur kaibama apie Baltijos valstybes:

— BALTIJOS VALSTYBIŲ LIKIMAS —

Skaitint oficialias informacijas apie dabartinės taikos diskusijas, mus aptemo Trijų Didžiųjų Potencijų neįtakū tyta linkui Lietuvos, Estijos ir Latvijos. Priėstauraujančiai padarytiems prieš 4 metus mūsų valdžios protestams, ir dar anksčiau duotiems sovietų valdininkų pažadams, viskas verda manyti, kad tos tautos bus paliktos, be jų pačių laisvo ir neprievartaujančio apsisprendimo, toje valdžios sistemoje, kuri joms yra neįtakū. Toje jų tragedijoje lydi jas visų laisvę mylinčių žmonių užuojauta. Mes laukiame, kuomet bus redaguojama ir tvirtinama žalutinė taikos sutartis, kad nepasirodytų joje, jog tos tautos, kurios' taip pat myli savo nepriklausomybę, mūsų valstybės yra pasmerktos uždėtai joms vergija.

Taip pat laukiame, kad mūsų valdžia išpildys, visa savo atsakomybę, visų išlaisvintų Europos tautų atstatajama pagal tikros demokratijos tvarką, įgalinančią visus piliečius naudotis jų žmogiskomis teisėmis, ir suteikiančią realės pažangos iniciatarij.

«Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje», šiomis dienomis pasiuntė Lietuvai Delegacijai San Franciske platų savo nusistatymo žodį ir įgaliojimą, kalbėti visų laisvų lietuvių vardu. Kaip žinome, «L. I. C. A.» sudaro visos lietuvių organizacijos.

Mano Motinai

MOTINAI!

Der ir dabar, rodosi tebeimtau kaip mano motina kiupo prie kryželio pastatyto ant lango ir meldžiasi. Karts nuo karto ji pakėlus prisispaudžia prie lūpų taip, jog jos lūpos įsisiurbia ir kankinio žaizdą ir vėliav pamatai kai pasipila ašarų lietus, lyg norėdamas nuplauti iš žaizdos trykštantį kraują. Savo lūpas ji atitraukia tik tuomet, kai nuo ilgo kukčiojimo uždusta ir apalpta.

Tai buvo tuojau po perėjo Pasaulinio Karo, kai negrižo jos sūnus.

Kaliantis Lietuvai iš karo grįvėsių, rinkosi jos sūnūs iš visų pasaulio kampų ir užkampų: iš fronto, neišsvės, Sibiro, Amerikos ir kitų psviečių, bet mano motina nesulaukė sūnaus pargristančio iš karo. Ji bėgiojo po kaimus ir visss artimiausias parapijas klausinėdama, ar kuris iš sugrįžusiųjų nematė jos mylimo sūnaus? Nieks!

Nieko nesužinojusi laužė rankas, rovė sau plaukus, išliejo upelius ašarų. Per keletą metų ji kėlė ar gulė, dirbo ar meldėsi, vis verkė. Dažnai nakti padusai melsdavosi ir verkėdavo. Raudodama išmetinėjo, kodėl ji gydė, kai turėjo pritraukta ranką.

•Ar tam aš praleidau nemigos naktis, sakydavo ji sielvarto balsu, —kad išeginus sveikatą paimtų koks ateijantis valdovas kanuo lėms pasauli. Ne! Nutraukdama nuo savo lūpų maistą auginau, tikėdamasi senatvę turėti prie ko priglausti žiąl galvą!

Valdovai neklausia kam motina auginą. Jiems prireikė padidinti imperiją, applėsti kaimynines žemes, kad žmonių pralietu krauju irasyti savo vardą istorijon, prastatyti ant žmonių kaukulių paminklą. Va kam jie ima. Tai jų kilniausi siekimai.

Galia buvo motinos, kuomet ji po visų tokių kančių mirė, bet ji išsivadavo nuo baisėsių kančių — masinių žudymų, kur likusieji jos sūnūs ir dukros gal tapo aukomis. Gal kencia badą ir šaltį, o gal dar baisėsių dalykų, kurių mes nei įsivaizduoti negalim.

Kiek mūsų motinų bus po kryžiumi suklupusių šio karo audrai praūžus — sunku pasakyti. Daugelį iš jų karo audra rušlavė kartu su vaikais. Kurios pasiliko gyvos, lauks ir retai kuri sulauks grįžtantį vaiką į namus.

Bet ką tai reiškia šių dienų Džingis Čingams! Jie mindžioja Lietuvos žemelę su geležinėmis kojomis ir ixyčojasi iš motinų ašarų.

22. IV. 45.

Argentina.

Tamsūs kaip naktis ir šalti kaip ledas tie namai, kurie neturi motinos.

Yra gyvenime mums ypatingai brangių prisiminimų, bet tur būt meliausiai, tai tie tėviškėje praleisti jaunystės metai. Vien tik gražiąją Lietuvos gamtą prisiminus, jau ilgėsys apima širdį.

Tenai, kada pavasaris nusivelka žiemutės sniegą ir pasakiškai atgyja iš letargo žemė, pasilieja tada srovės, upeliai, sučiulba krūmuose paukščiai, ir žmonėms linkmsa pasidaro, jie tebesi ir džiaugiasi, turtum tai pirmą kartą regėtu, nes tenai pavasaris yra brangus ir žmonės jo išsilęsta.

Su tais tėviškės prisiminimais esti sujungta motina, nes nėra tėviškės jei nėra joje mielos motinėšės.

Motinos dienos šventės reikamė yra vieniems sava, nes čia neturi ir negali būti nuomonų skirtumo, kaip kad ir pacios tėvynės atžvilgiu. Bet yra dar žmonių, kurie mano, kad jeigu tėvynė buvo jiems nepatinkama valdžios forma, tai ir pati Lietuva būtinai reikia pastatyti po ruso -vokiečio batų ir kad jis ateitų mus mokyti tėvynės meilės bei nurodinėti kaip turime gerbti savo motiną. Bėt tikras lietuvis, kuris nors kiek supranta savo tautos didingąją praeitį, žino su kokių atsparumu Lietuvos laudis kovoję dėl savo tėvynės laisvės, negalės niekuomet turėt savo galvoje tos išdaviškios minties, kad pastumti savo tautiečius ir svetimųjų jungą. Gal jam nesvarbu, gal jis nebeturi savo motinos tenai, bet turi atmintį, jog yra dar daug moterų, kurios yra kitų motinos, jo kaimynų ar tautiečių, ir jos taip pat vertos pagarbos, nes ir jos, kurios tenai randasi, ypatingai patriata jų dešį vargą ir priepaudnį, kuomet reikia svetimiesiems tarnauti ir kęsti jų pažeminimą. Jos laukia paromos ir užtarimo iš užsieniečių, bet yra dar tokie išsigimėliu lietuviai, kurie nenori savo kraštui laisvės.

Mums galia jų trumparegiškumo. Mes turime gerbti paties save, savo kultūra stengtis pastatyti aukščiau kitų, o nepasiduoti kitų slopinami. Mūsų tėvynės meną, mūsų gražiąją kalbą, mūsų skambiasias dainas ir patį gimtojo krašto likimą saugoti ne tik nuo pavojų, bet ir nuo žalojimų, nes jei ne patys Lietuvos sūnūs tuo rūpintis, tai kas gi kitas tai padarys?

Be to, reikia atminti, kad lietuviškumo dvasia išsilikė mūsų tautoje per ilgus metus gyva, nors buvo ir uždarytos lietuviškos mokyklos, o vienok nežuvo nei savas ruštas nei kalba. Augandioji karta pradėdamajį mokslą išėdavo prie motinos verpiamojo ratelio su iš užsienio slaptai atgabentų knygnešio elementoriumi. Reiskia, šeimos žydinyje plito

tautos mokslas ir svarbiausias jo darbuotojas buvo motina, kuri kartais gerai nesuprasdama plicios reikiamės savos kultūros, vien savo motinišku instinktu, savo vaikams liemdama viso gero, šviesdavo tą skurde augančią jaunuomenę, kad galėtų tapti gerais lietuviais.

Jau seniai liūdėsys ir skausmas turi suspaude pasaulio motinų širdi, nes šis karas yra žymiai žiauresnis ir baisesnis už praėjusį ir daugiau jaunimo žūna. Ir ne vien kovos lauke, bet ir nežmoniškų budelių būdu mariniami, tyčia kančiami vien dėl keršto, vien iš žiaurumo. Tose koncentracijos stovyklose žūna dar ir šiandien tūkstančiai žmonių. Todėl mes suprasdami tą pasaulio motinų skausmą reikiame joms gilią užuojautą ir turime viltį, kad pasaulyje bus taika, bet ne tokia kokia buvo po pirmojo Pasaulinio Karo, pagrįsta gražiais pasižadėjimais, kurių niekas neįsteigė. Ateities taika bus pagrįsta jėga, nes patyrimas parodė, jog tik taip pasaulis taiką gerbia.

Tikime, kad šis skaudus patyrimas dviejų Pasaulinių Karų, laike 30 metų, ganėtina išmokė politikus ir turės užtikrinti mums pas tovią taiką ir ramų gyvenimą.

Todėl turėkite viltį pasaulio motinos, nes vėl ateis ramūs laikai ir arklys, o ne bombos ars žemę, taika ir meilė vėl grįš į pasaulį.

Ir tikime, kad iškovosime vėl laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, nors mūsų priešai ir labai to nenori.

Cegužės 6 d. 1945.

Montevideo.

Mano Močiutei

Motin, motinėle, močiute! Kokį džiaugsmas apsupta mano širdi, kuomet ištarus viena iš tų žodžių, gauni švelnų, malonų ir gaivinantį jos atsiliepimą.

Dar neradau pasaulyje ir gal nerasiu nieko brangesnio, palyginus su mano močiute, nes ji turi savo širdį kaip ir visos motinos, nematomą meilės šaltinį iš kurio ji mane moko semti gyvenimo medžiagą ir ją teisingai vartoti. Už visas jos pastangas dėl mano laimės ir gerovės, greičiausia, kad niekad tinkamai neatsilyginsiu, nes pralietos ašaros ir pergventi vargai neturi kainos.

Pagalvojęs apie aną sunkią naštį, kurią tu miela motinėle turėjai pernešti, kuomet mane atnesei į šį pasaulį ir iki išmokau tiesiai užsirišti kaklaraičių, jaučiu savyje, lyg tai mano kūnas staigiai išlindęs iš pirties, pasineria sniego pusnyse.

Oi tu motule, širdelė mano!

Kiek saldžių nekelti prasėdėjai prie savo kūdikio, ar jį nešiodama ant savo baltųjų rankų, ar karštai glaudama prie savo širdies,

ar teikdama jam savo atidengtos krutinės «medų», ar jautriai niuniuodama melodingas ir žavinčias daineles. Kiek kartų, geltonas ir skaidrus tinginys mėnulis, pasigailėdamas tavęs, atsiųsdavo tau kelis šviesos spindulius, kad lėstum tą humanistinį darbą, kuri nusiatai išpildyti.

O kuomet aštrus vėjas linguodavo šiandien žūnos stogą ir barbenavo į duris: kuomet antrieji langų stiklai būdavo aptraukti sniegu, o virš langų kabėdavo stikliniai ledo gabalukai, tu prie mažos ir tūkstančius žibalo lempos, šveinai supdavi kūdikį ir tik kai jį apgaubdavo saldus miegas, padėdavai jį ir rūpestingai paruoštą baltą lopselį, atsargiai epklusčius ir karštai pabučiavus, tik tada atsitrukdavai ieškoti poilsio.

Koki džiaugsmą turėdavai, kuomet aš pradėjau vaikščioti ir kokis didelis skausmas surakindavo tavo širdį kai aš sugriudavau ir susižeisdavau. Ir kaip linksmi šokinėdavau, kuomet tu parėjus iš miesto, parnešdavai «cukierkų» ar «kakių pyrago» ir labai nusi mindavau, kuomet užmiršdavai parnešti,

Tavo praeitis motule prasliko tarp darbo ir ašarų, tarp gero ir džiaugsmo. Visos tavo jaunystės dienos buvo sukauptos pasiankotimui dėl vaikų, kurie nors tik stoja ant to plataus lauko kuriame teas kovoti su gyvenimo neprielankumais ir kad šitame de ribų kovos lauke tavo sąnūs nepaklystų, tu įtikiaji jiems laimės žemėlapį ir rūpestingai, nieko nesigailėdama mokinau jį pažinti.

Už visus tavo vargus ir darbus, kuriuos dėl manęs esi paicėsi, šitoj «Motinos Dienoj» noriu nors tai pareikšti, ką mano širdis tokiaime momente diktuoja:

«Kol neužges mano krutinėj gyvenimo šviesa, iki tol tavęs neužmiršiu. Visuomet mylėjau ir mylėsiu kuo karščiau, o mano siela sergės tavo malonų ir linksmų atvaizdą, visur ir visuomet.»

Ir kuomet metal pradės spausti tavo baltus pečius ir tavo sangalvėlė pasipuoš sūdabro plaukais, tada aš tave sergėsiu ir globosiu, kaip tu mane saugojai kuomet buvau mažas. Jeigu man jaunystėj nieko netruko, tu senatvėj taipgi nieko nestugs.

Tūkstantį kartų tau dėkoju, miela močiute, nes tu mane užauginau sveiką ir diktą vyrą, nustatėi mano gyvenimo keliui gaires, lyg didis šviesos fakilas nuolat šviesti ir gaivinti mano dar nepatyrusius žingsnius, bežengiant man į ateitį. Tu išmokei atskirti gerą nuo blogo, parodėi tikrąjį pasaulio veidą, kad lengviau nugalėčiau gyvenimo neprielankumus ir laimėčiau laimingą ateitį.

Tu įgyvendinau mano širdyje meilę Dievui ir išmokei Tėvynę mylėti, gerbti jos geradarius ir kovoti už jos Nepriklausomybę.

Amžiais, visur ir visiems tebūna kilnus, brangus, vienintelis ir šventas vardas:

M o t i n a.

P. T.

Ponia L. Graužinienė.

Lietuvos Igaloto Ministro Pietų Amerikai, Dr. K. Graužinio žmona, pavyzdinga lietuvė motina, tautiskoje dvasioje auklėjanti dvi jaunas dukreles.

Gerb. ponia Graužinienė taip pat yra didelė rėmėja lietuvių tautiniai kultūrinio darbo tarp išėivių, ypatingai literatūros dailės, muzikos ar bendrai lietuvių jaunų jėgų, pasireiškiančių savo gabumais. Ypatingai tuomi ir bendrai visu tuo, kas gali Lietuvai patarnauti, gerb. ponia Graužinienė, lietuvišku nuoširdumu ir motinišku atjautimu sielojasi.

Jaunimo Šventė

Sekmadienį, birželio mėn. 17 d. 3. m. patriotinis Urugvajaus lietuvių jaunimas, vadovaujamas maestro Vytauto Dorelio ir jo padėjėjų, savo darbo inauguracijos proga, rengia lietuvių dainų ir kitų idomybių šventę. Programa bus taip įvairi ir idomi, kokios dar Urugvajuje nėra buvę. Šventė įvyks «Kultūros Draugijos» patalpose ir prasidės 4 val. po piet. Prašomi dalyvauti mūsų tėveliai ir geri lietuviai, kurie prajaučia tautiskam jaunimo darbui.

Vytautas Dorelis

Surengęs turiningą bei įdomią Motinos Dienos minėjimo programą ir pasekmingai joje pats dainavęs. Jis taipgi yra vedėjumi organizuojamo «U. L. Kultūros Draugijos» choro, o taip pat ir žurnalo «Laisvoji Lietuva» bendradarbis.

Gerb. Vytautas Dorelis kviečia susipratusių Urugvajaus lietuvių jaunimą, atleisti talkon, tautiniai kultūrinio darbo dirbti.

Arpad E. Craciun

Jaunas smuiko profesorius, žymiausias šio krašto smuikininkas, nepaprastai artistiniai koncertavęs Motinos Dienos minėjime, 13. V. 1945, «Kultūros Draugijos» patalpose ir su pianiste, p. le M. Lenchi akompanavęs Vytauto Dorelio dainavimą solo.

Urugvajaus lietuvių kolonija būdama dėkinga p. Craciun, kaip ir kitiems programos vykdytojams, nori tikėti, kad dar ne viena, kartą teks jai pasigėrėti tikrai meniška programa ir gambiais jos vykdytojais.

MŪSŲ LIGONYS

Jau kuris laikas kaip serga «U. L. Kultūros Draugijos» pirmininko žmona, gerb. M. Liūdženė, o paskutinėmis dienomis tapo patalpinta į ligoninę, kurioje manoma, kad prišeis oneruoti.

Balandžio 18 d. š. m., dirbdamas prie statybos sunkiai susižeidė ilgametis «U. L. Kultūros Draugijos» narys ir gabus vaidyla, gerb. Vladas Kriškėčiūnas. Gydomsi savo namuose.

Dienraštis «El Dia» savo laidoje iš 5. V. 45. rašo, kad tarp gatvių Paisandu ir Ejido policija rado sunkiai sužeistą lietuvių Antaną Giedrą, gyvenantį Convención 1212.

Visiems linkime greit ir laimingai pasveikti.

Korespondentas.

PETRŲ IR POVILŲ VARDINĖS

Rengia kolonijos Petrai «U. L. Kultūros Draugijos» patalpose, c. Rio de Janeiro 4001. Specialiais kvietimais iniciatoriai kviečia svečius į linksmas Petrynes.

TAI JAU LIETUVIŠKAI

Populiarus, Chicagoj išeinąs žurnalas «Marguti» gražiai suminėjo mūsų žurnala «Laisvoji Lietuva», pacituodamas nekurias žurnalo vietas, nurodydamas adresą ir paragindamas Amerikos lietuvius užsiprenumeruoti. Iki šiol, tokį lietuviškai draugingą žestą tematėm dienraštyje «Naujienose».

VEDE

«U. L. Kultūros Draugijos» narys, gerb. Bronius Urbonavičius su p. le Anele Dutkevičiute, šeštadienį, gegužės 26 d. š. m. sukūrė šeimos žydinį.

Šiai jaunai ir tikrų lietuvių porai, linkime ilgo saulėto gyvenimo.

Kačmynas.

SEKMADIENŲ POBUVIAI

Žiemos sezono metu, be žymių lietuvių tautai minėjimų, kurie atskirai ir visuomet daromi, «Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija», kas sekmadienis rengia kultūriniai lietuviškus pobuvius. Šituos pobuvius, kaip ir kitus draugijos parengimus lanko, rimtosios bei garbingos lietuvių šeimos ir rinktinis kultūringasis Urugvajaus lietuvių jaunimas.

Čia ypatingai lietuviškai ir kultūringai praleidžiamas laikas, todėl kiekvienam pavieniui ar šeimyniniam susipratusiam lietuviui tinka tik tokie pobuviai lankyti.

LIETUVIS URUGVAJUJE

MOTINOS DIENA

Su ypatingu susikaupimu ir rūpestingumu, «U. L. Kultūros Draugija» šiemet paminėjo Motinos Dieną, sekmadienį, gegužės 13 d. savo patalpose.

Minėjimo programą atidarius draugijos pirmininkui gerb. A. Liūdžiui ir išklausių Urugvajaus bei Lietuvos Himnus, kalbėjo «Laisvosios Lietuvos» redaktorius gerb. J. Jazauskas. Savo ilgoj ir turiningoj kalboj, prelegentas vaizdžiai nušvietė dabartinio laiko motinų tragediją, ypač lietuvės Motinos į kurios laisvąją žemę brutaliai įsibrovė diktatūrai, iki dantų ginkluotos armijos, žydėjusias Lietuvos sodžius pavertė pelenais, laisvam lietuviui uždėjo diktatūrinės vergijos grandines ir be tikslaus vietos sušaudytų, šimtais tūkstančių lietuvių prievarta ištrėmė iš savo gimtojo krašto. Kad kaip vergai dirbtų nacių fabrikuose arba bolsėvikų Sibiro pusnyuose ar Kazakstano tyrlaukiuose. Taigi jau ir dėl šito, lietuvės motinos yra dviguba tragedija bei dvigubas skausmas. Daugelio žilos galvos išlydėjo savo nelaimingus vaikus, kad su jais dalytis širdgėla ir miri kokiame nors Maskolijos užkampyje Daug mūsų motinų bus žuvę šio karo audrose. Čia kalbėtojas paprašė svečius pagerbti motinas atsisojimu ir minute tylos Gerb. Jazausko kalba buvo rimta, atitinkama momentui ir jaudinanti, todėl jai ir nesigailėta karštų aplopdimentų.

Balgus gerb. Jazauskui savo kalba, jau na lietuvaitė, mūsų kolonijoj jau plačiai žinoma kaip gabi artistė, p. - lė Hortencia Bartnikaitė ypatingai vykusiai ir meniškai paskambino piano, ir vėliau su Feliks Grigijuku žavingai gražiai deklamavo Motinos Dienai prikalintus eilėraščius.

Nepaprastai vykusiai ir artistiniai pasirodė ir naujos bei jaunos mūsų kolonijos meno jėgos. Tai p. - lė Irena Mikalajūnaitė kaip pianistė ir jos brolis Aleksandras Mikalajūnas kaip smuikininkas. Klįsta kas sako, kad mūsų kolonijoj labai maža gabaus jaunimo. Jo yra tik jis reiklia susirasti ir įvertinus pasukti lietuviybės kryptimi. Panelė Irena Mikalajūnaitė yra neabejotinas talentas, jau toli pažengusi pianistė. Jos technika, gana sunkių kūrinių taip maistriškai ir švelniai perdavimas, pakankamai rodo, kad ši jauna lietuvaitė, jei rimtai atsiduos piano sryčiai, neužilgo bus žymi pianistė ir lietuvių pasididžiavimas, kaip ir jos brolis Aleksandras, kad pasiektų smuiko meno viršūnę.

Didelis stiprusis svečiams buvo smuiko profesorus Arpad E. Craciun, pianistė plė Magdalene Lenchi, pianistas Ricardo Perelló,

kurie ypatingai artistiniai atliko kelis numerius ir akompanavo Vytautui Doreliui dainas. Apie šiuos žymius muzikos žmones nėra ko kalbėti. Jie savo vietoj ir jų meniškai atlikti numeriai tiesiog žavėjo publiką. Labai čia praveritu prisiminti gerb. Vytautą Dorelį, kuris šią programą organizavo ir pats taip vykusiai pasirodė su lietuviškėmis ir itališkėmis dainomis. Tai maestro ne tik chorą mokinti, pasukbomis sudaryti gyva ir sudėtinga programa, bet savo švelniai melodingu ir jau reikiama išlavintu balsu, ypatingai gražiai ir lietuviškai nuteikė žiūrovus. Daugiau tokių vakarų ir programų. Tikėsim, kad gerb. V. Dorelis savo pasiūlytą darbą atliks pilnai ir lietuvišku atkaklumu.

Publikos, jau įpusėtos programai prisirinko pilnos patalpos. Tvarčia buvo lietuviška ir pavyzdinga.

Dalyvis.

— La Asociación «Uruguay» «Lituaniantemente con el público selecto que asistió al festival en homenaje al día de las Madres expresa su profundo agradecimiento a la srta pianista Magdalena Lenchi Sauer, al sr. Arpad E. Craciun y al maestro de piano sr. Ricardo Perelló, quienes colaboraron a dicho festival con sus impecables cualidades artísticas.

La Comisión.

KOLONIJOS DOMEI

Buvusios Urugvajaus Lietuvių «Dr. J. Basanavičiaus» vardo mokyklos knygyno vedėjas nuosirdžiai prašo tuos tautiečius, kurie buvo paėmę minimo knygyno knygų skaitymui, dabar grąžinti, nes yra nertvarkoma pats knygynas ir jo katalogas. Vėliau knygos vėl bus duodamos skaitymui.

Knygas prašau grąžinti «Kultūros Draugijoj» Vytauto Dorelio vardu ir per gerbiamus Praną Tomošūną ir Petrą Markevičių, pas kuriuos ir skaitytojų sąrašai randasi.

Adolfas Kausinis
Knygininkas.

Į DARBĄ JAUNIME

Urugvajaus lietuvių kolonijoj jau pradėtas lietuvių choro darbas. Pasimdama šį darbą nuosirdžiai kviečia lietuvius jaunuolus ir jaunuoles ateiti į talką šiam lietuviškam darbui, tai yra prisirašyti prie choro, nes tik sujungtomis jėgomis daugiau padarysime.

Ta proga, prašau Urugvajaus ir kitų kolonijų lietuvius veikėjus bei savų dainų mylėtojus padėti mums šiame darbe, prisijūniant lietuvių dainų bei giesmių gaidų.

V. Domlis.

Lietuviai Argentinoje

LANKYSIS PAS KORDOBOS IR ROSARIJO LIETUVIUS

«Laisvosios Lietuvos» bendradarbis ir BALF Svyčiaus Argentinioj vicepirmininkas, p. J. Nakutis š. m. birželio mėnesio pirmomis dienomis lankysis Rosarijo ir Kordobos lietuvių kolonijose virš suminėtų organų reikalu.
Rp.

NUSIPIRKO ANTRUS NAMUS

Mūsų žurnalo skaitytojai, gerb. Juozas ir Marija Bendorinai, kurie tik prieš pat Velykų šventės grįžo iš Neuquen teritorijos tenai išbuvę apie 18 mėnesių laiko, nupirko iš J. ir M. Nakučių namus už 15 600 pezų. Gerb. Nakučiai mano išsikelti gyventi į kitą savo nuosavybę, kuri randasi Palomar miestelyje, arti Buenos Aires.

VEIKSTA ATOSTOGŲ

Gegužės 24 d. š. m. išvyks į Jungtines Amerikos Valstybes atostogų, kun. J. J. Jakaitis ir Buenos Aires lietuvių parpijos klebonas kun. K. Vengras. Tenai mano išbūti apie 3 mėnesius laiko. Taip pat į Ameriką jau išvyko ir lietuvių vienuolės atostogų. Šyku su jomis išvyko ir «Laisvosios Lietuvos» skaitytojų gerb. P. E. Buzų dukrelė Janina, kun. ten stos į vienuolių mokytojų seminariją studijuoti pedagogiką.

NAUJA LIETUVIŲ KOLONIJA

Rumipal miestelis, kuris randasi maždaug į pietus nuo Kordobos miesto už 114 kilometrų, dar nedidelis, bet pažymėtina, kad jis kuriasi ypatingai gražioj vietoj į supa auštin kalnai ir didelis, iš tarpkalnes išsisaugojęs, švariausio vandens ežeras. Pats miestelis stosi lygumoje ir labai ant geros žemės, kurioje labai greitai auga įvairių rūšių medžiai.

Ir kas svarbiausia, tai kad to miestelio pirmas gyventojas yra lietuvis Juozas Palšis. Jis ten prieš 13 metų buvo kontraktuotas suarti kelius, gatves, aikštes ir apsodinti medžiais. Šiandien Juozas Palšis turi savo nuosavybėje viena ha žemės, apsodintą vaismedžiais, o apie sodą pušimis ir čipresomis. Ant tos žemės turi puikiai įrengtą iš 7 kambarių pensiją «Lituanija». Jo žmona irgi lietuviė ir auklėja porą šviesiaplaukių sūnių su duktere. Ten pat Rumipalyje gražiai išlikęs gyvena ir Kazys Mikėnas su žmona ir sūnu. Ir dar keletas lietuvių yra nusipirkę žemės sklypus. O pas-

13
tutiniu laiku nusipirkę pusę ha, Juozas ir Marija Nakučiai, kurie greitai laiku mano tenai statyti gražų vasarnamį.

Rumipalietis.

SPORTO KLUBAS

«Susivienijimo» Sporto Klubas paaugo iki 70 narių. Jam pirmininkauja. Buenos Aires Universiteto, ekonominių mokslų fakulteto studentas S. Šiaučūnas, kuris padedamas instruktoriaus V. Sajauskio ir O. Teppferio, ypatingai smarkiai darbuojasi Ruošiamasi prie didelės sporto šventės, kuri įvyks birželio 9 d. š. m. salione «Roma», c. Sarmiento 99, Avellaneda. Programoje 4 veiksmų veikalas argentinų kalboje «Labios Pintados» ir idomių sporto numeriai.

Paskutiniuoju laiku kluban įstojo stud. L. Vaitekūnas su sesute, mokytoja Brone Tuskaitė ir šakmatistas P. Sikeris. Taip pat ruošiasi su kitais klubais padaryti basketball ir šakmatų rungtynes.

Berželis.

PALIKOM ATVIRU

«A. L. Balsas» pasiduoda, jei tik kas jį perka. Jis buvo siūlomas «Susivienijimui L. A.» už 5000 pezų (su visu Norkum), bet «Susivienijimas» nenumatė galimybės pirkti, taigi šis klausimas taip ir paliko atviru.

Berželis.

RENGIASI

«Susivienijimas» sparčiai rengiasi prie savo trečiųjų šimtųjų, kurios įvyks liepos 21 d. teatre «Roma» c. Sarmiento 99, Avellaneda. Programą sudarys vaidinimai, dainos, sporto numeriai, scenos šokiai ir deklamacijos bei kiti įvairumai.

Berželis.

PADIDĖJO KOLONIJA

Balandžio mėn. š. m., Lietuvos Pasiuntinybės sekretoriaus p. A. Grišono žemiau apilavė garnys ir paliko ponei L. Andrijauskaitėi - Grišonienei sveiką ir gražią dukrelę Viktoriją. Linkim jai laimingai augti ir lietuviškoj dvasioj birsti.

TIEK APMOKĖJO

«Susivienijimas», šių metų pirmų trijų mėnesių laikotarpyje, išmokėjo savo sirgusiems nariam virš tūkstanties dviejų šimtų pezų pašalpų ir daktaro išlaidų.

Berželis.

ARGENTINOS LIETUVIAI, kuriems patiko «Laisvoji Lietuva» prašomi užsiprenumeruoti nes kreditan žurnalas nebebus siunčiamas.

Lietuvis Brazilijoj

Kaip Minėjom Vasario 16

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiomet 16 Vasario mūsų kolonijoje buvo paminėta taip kaip vietos santvarka ir salygos leido.

Is pat ryto, Konsulatas pasipuoė plėvėsuojančia Lietuvos trispalve vėliava.

Maž daug tuo pačiu metu lietuvių bažnyčioje, Villa Zelinoje, buvo atgiedotos egzektivos ir atlaikytos šv. Mišios už žuvusius lietuvius, šio karo audroje. Vakare — 7.30 val. už mirusius, toj pačioj bažnyčioj, atkalbėtos maldos, pasakytas pamokslas ir prie gražiai papuošto katalikio, iškilmingai, pagiedota «Libera me Domine». Visas religines apeigas atliko lietuvių bažnyčios klebonas kun. P. Ražaiškas, dalyvaujant Bendruomenės chorui, muziko J. Stankūno vadovaujama.

Be to, nežiūrint, kad Lietuva šiandien okupuota yra ir kad norima jai primesti Maskvos jungą, bet didžioji Brazilija ta skaito tik laikinu apsišveikimu. Todėl ir 16 Vasario proga p. A. Polišaitis — Lietuvos Konsulą San Paulyje sveikino: Vietos valdžios atstovai, Diplomatinio Korpuso nariai, Lietuvos bičiuliai, draugai ir šiaip mūsų tautiečiai. Brazilijos (taikingoji) spauda, ypatingai populiarus dienraštis «A Noite» labai palankiai ir reiškinčiai vilji, kad Lietuva atgaus savo nepriklausomybę, rašė Vasario 16 proga.

Vakare, Seselių Pranciškietėjų mokykloje įvyko pilietinis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas. Dalyvių prisirinko pilna salė. Meningą dalį atliko Bendruomenės choras diriguojamas muziko J. Stankūno.

Zelinietis.

BAIGĖ KONSERVATORIJĄ

Pabaigoje pereinų metų baigė Sao Paulo Valstybinę Konservatoriją — fortepijono ir kompozicijos skyrius su maestro titulu mūsų Brazilijos lietuviams gerai pažįstamas Juozas Stankūnas. Dabar jis vadovauja mūsų chorais ir tinkamai skleidžia skambiąją lietuvių dainų plačiosios Brazilijos padangėj. Naujai ir taip svarbiai mūsų meno pajėgai linkim skėmin-gios darbuotės ir gražios ateities jo mėgiamojo darbo srityje.

SUSIRASYTI

Turimomis žiniomis Italijoj veikia lietuvių draugija «Lithuania», kuri nori užmegsti ryšius su užsienyje esančiomis lietuvių organizacijomis.

Kadangi Konsulatas, kalbamos organiza-

cijos tikslaus adreso neturi, tai užinteresuotiems asmenims patariama šiaip adresuoti:

«Legazione di Lituania, presso la Santa Sede, via Barnaba Orsani, 87. Roma, Italia. Prasyti perduoti Lietuvių draugijai «Lithuania».

PAIEŠKO

Lietuvos Konsulatas Sao Paulyje paieško Vytautą Matulevičių, gyv. Sao Paulo mieste. Minimas asmuo kviečiamas artimiausiu laiku atsilankyti, darbo valandomis Konsulatan, Rua Jaguaribe, 477, Sao Paulo.

LAISKAS IŠ LIETUVOS

Turimomis žiniomis «J. Frizzo Cia» bankiniuose namuose yra atėjęs, šiomis dienomis laiškas Feliksui Pileckiiui, gyvenančiam Sao Paulyje. Tad, pastarasis prašomas, minimą laišką atsimiti.

ARTĖJA RINKIMAI

Brazilija, kaip Jungtinių Tautų narys ir sąjungininkė demokratinų valstybių, kovojančių prieš nacifaziizmą, paskutiniuoju laiku ėmė ruoštis perėjimui prie demokratinės valdymo si formos. Tuo būdu, imta ruošti rinkimų įstatymas, kuris būsiąs greit paskelbtas. Paskelbus rinkimų įstatymą, bus renkamas Respublikos Prezidentas, o vėliau parlamentas.

Tuo tarpu panaikinta jau spaudos cenzūra, pasėkoj ko, prasidėjo didelis demokratinų sluoksnių judėjimas, kurie aktyviai ruošiasi būsiamiems rinkimams.

Extra Žinia

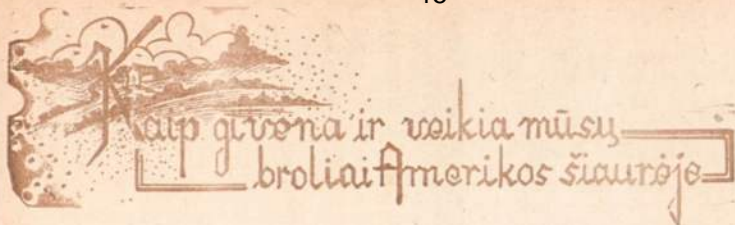
Lietuvos Ministras Pietų Amerikai Dr. K. Gražinis gavo iš San Francisco telegramą, kurioje praneša, kad Lietuvai vaduoti Sąjunga ir Amerikos Lietuvių Taryba sudarė bendrą delegaciją kovai už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę San Francisco pasaulinėje konferencijoje.

Tos bendros delegacijos pirmininku yra adv. F. Laukaitis ir sekretorium — Marija Kizytė

Lietuvos Ministras į tą telegramą atsakė, lin.ėdamas laimingos darbuotės dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės ir pareišėdamas džiaugsmą, kad nors lėmiamoje lietuvių tautai dienoje Suvienytų Amerikos Valstybių lietuviai rado bendrą kalbą ir bendrą reikalą vieningai stoti į kovą už savo Tėvynės Lietuvos teisės.

J. N.

SIAURINĖS AMERIKOS LIETUVIŲ PATRIOTIŲ ISTORINIS ŽYGIS.

Lietuvos Generalinio Konsulo New York'e leidžiama „Spaudos Apžvalga“ 25 nr. paduoda sekancias žinias iš Š. Amerikos lietuvių veikimo:

Kovo 30 d. „Vienybėje“ Tysliava rašo: „Tai kas Amerikos Lietuvių Misijos pastangų dėka, praeitą savaitę įvyko Washington'e, bus parašyta istorijoj. Amerikos lietuvių istorijoj dar nebuvo atsitikimo, kad jų skundo dėl tėvų krašt) laisvės pasiklausytį būtų susirinko 80 kongreso narių. Žodžiu, Amerikos Lietuvių Misijos darbai ir žygiai Washington'e buvo sėkmingesni, negu tikėtasi.“

Tai, be abejojės, džiugina kiekvieną lietuvių, nuoširdžiai trokštanti padėti savo senajai tėvynei Lietuvai.

Kovo 30 „Vienybėje“ įdėjo A. S. Trešio korespondenciją iš Washingtono apie Amerikos Lietuvių Misijos darbus Washington'e, kurioje sako: „Kovo 25 d. 2 val. po pietų, į „Hotel Statler“ susirinko apie 150 Amerikos lietuvių karių motinų pasitarimui dėl dalyvavimo peticijos teikime ir Rooseveltienės priėmime Baltuosiuose Rūmuose. Dalyvauti galėjo tikslai 100 moterų, ir išslinkusios pirmiškai Oną Beičienę. 4 val. po pietų nuvyko pas Rooseveltienę. Peticijai padėjo nuvesti adv. A. Ollis ir Al. Kumskis.“

Amer. Liet. Misijos bankietis dalyvavo 70 kongresmanų ir 10 senatorių. Viso bankietis dalyvavo virš 400 asmenų. Al. Kumskis atidarė. P. J. Zuris vadovavo bankietui. Kalbas pasakė Liet. ministras P. Žadeckis ir adv. A. A. Ollis. Pastarasis pasakė nepaprastai svarbią kalbą, kurią senatorius Charles W. Tobay (respublikonas iš N. H) įdėjo įdėti į „Congressional Record“. Kongresmanai dalyvavo iš 32 valstybių ir sėdėjo prie stalų su savo valstybių plėčiais lietuviams.

Kovo 24 d. 10 val. ryto — Hotel Statler, Federal Room — pradėtas Amerikos Lietuvių Misijos suvažiavimas. Al. Kumskis paprašė adv. A. A. Ollį paskambinti Amerikos ir Lietuvos Himnais ir visus dalyvius giedoti. Po himnų Al. Kumskis perstatė Illinois valstybės kongresmaną Kelly kalbėti. Kongres-

mano Kelly kalba buvo transliuojama per radiją. Kongr. Kelly beigus kalbą, Al. Kumskis paprašė adv. A. A. Ollį priminkauti. Advokatas Ollis pirmiausia paaiškino apie Misijos reikalingumą, kas yra atlikta nuo New Yorko Seimo iki šio Amerikos Lietuvių Misijos suvažiavimo ir kas yra reikalingas atlikti Lietuvos bylos naudai. Pirmiškai Ollis paprašė kitus narius padaryti pratėsimus. Be to, kalbas pasakė: Stasys Gegužis ir Juozas Tysliava. Po Juozo Tysliavos kalbos buvo renkamos aukos. Su uotą virš 8.000 Aukos priėmė Dr. M. J. Colney, o užrašė J. Kripas. Buvo atsiųsta daug sveikinimų su aukomis. Masią sveikino Ohio ir Illinois valstybių gubernatoriai, Lietuvos ministras P. Žadeckis, pakviesdamas Misijos dalyvius į Pasiuntinybės rūmus.

Astorių siuntimo reikala į San Francisco konferenciją įgalota rūpinis Amerikos Lietuvių Misijos valdybai. Nufarė turėti Amerikos Lietuvių Misijos atstovas Washington'e.

Alekos Banyis iš Cleveland, Ohio yra surinkęs 12.000, o Ona Vilkiene iš Detroito — 5.000 parašų peticijai. Abiem Amerikos Lietuvių Misija padėkojo.

Uždėti vainikai ant lėtenos Harris ir Nežincimo Kareivio kapų Arlingtono kapuose, Washington, D. C. ir pagerbti kiti mirę žymūs lietuviai.

Suvažiavimas pavyko geriau negu buvo tikėtasi.

Amerikos Lietuvių Misijos suvažiavimas uždarytas Amerikos ir Lietuvos himnais. Vakarė A. L. M. dalyviai buvo priimti Lietuvos Pasiuntinybėsje.

Be to, kovo 30 d. „Vienybėje“ rašo: „Amerikos Lietuvių Misijos kongresnėje va karienėje, kovo 23 d., Washington'e. Lietuvos ministras P. Žadeckis pasakė kalbą, dėl kurios rytojais dieną, Atstovų Rūmuose, Thomas D. Alesandro iš Marylando, padarė specialų pareiškimą. D. Alesandro pareiškimo ir Lietuvos ministro kalbos tekstai buvo patalpinti Amerikos Kongreso žurnale „Congressional Records“.

J. N.

MOKYTOJO LAIŠKAS

Mokytojas Antanas Venclovas rašo iš Smilgų savo giminiui į Ameriką:

„Pas mus karas. Jo aprašyti negalima, reikia pačiam jo kuočias išgyventi. Mes dar visai gyvi. Janelūnai gal jums iš Rusijos parašys — juos mobilizacija paėmė. Ir Stasės vyrui reikia stoti. Aš dar esu dabar pas Janelūnienę; jei dar leis mokytojauti, tai gal aš kur paskirsi, nors frontas netoli. Jei sulauksime karo galo gyvi, tada gal kaip iš bausės sapno pabudęs pradėsiu gyventi, bet laimai maža vilties. Turbut visiems teks išeiti į karą ir jus grįžę iš Amerikos niekur nerasite mūsų kapo. Juk jau per mūsų žemę du kartus praužė frontas ir nebesugeria žemė kraujo ir žmonių ašarų.“

APIE KNYGAS

Kostas Stiklius rašo savo giminiui Amerikoje, kurio laiška išpausdino dienraštis „Naujiėnos“, sausio 23 d. Tenai rašoma:

„Dabar Lietuvoje laikraščiai ir knygos yra tūris badas. Jei jus turite kokį turite, padarysite didelį gera, jeigu mums prisiųsite jų. Būty gerai, kad ir ne lietuvių kalboj, prisiųstumet mums jūsų perskaitytas knygas.“

LAIŠKAS IŠ SIBIRO

Gruodžio mėn. 27 d. gautas nuo agronomo Felikso Grumbino laiškas iš Sibiro, kuriame jis rašo: „Druzgas Bičiulai, Anicetai, Sužinojotės iš Baltrušaitienės Tamstos adresų labai prašau jus, kaip galėsite greičiau, pranešti mano žmonai šiuo adresu: Lietuva. Ulenos apskr. Užpaliai. Basanavičiaus gatvė Nr. 20, kad tos vyras agronomas Felikšas Grumbinas yra gyvas ir sveikas ir gyvena Sibire, Jaukūtijos ASSR ir dirba Ustijansko ribzavode ir laukia tos dienos, kada vėl galės susitikti su savo žmona - Elyte. Už šį didžiausį man patarnavinimą būsiu jums visą amžių labai dėkingas ir gal kada nors galėsiu atsilyginti. Dabartinio momentu galiu pareikšti tik nuo-

sirdį dėkui. Jeigu jūs neapsunkins, parašykite ir man keletą žodelių šiuo adresu: USSR. Jak. ASSR. Ustijanskii Ribzavod, Krestii, Felikšas Grumbinas. Už patarnavinimą, šį anksto dėkoju.“

Jūs gerbiąs F. Grumbinas.

PLANAS LIETUVAI ATSTATYTI

Arba kaip manoma įvesti tvarką apvalius Lietuvą nuo visų okupantų.

„Vyriausis Lietuvai Išlaisvinimui Komitetas“ savo deklaracijoje skelbia:

1. Lietuvių tautos egzistencijai būtinai reikalinga laisvė ir valstybės nepriklausomybė.
2. Tas faktas, kad 1940 metais Lietuva buvo okupuota ir laikinai pavergė rusai, šiandien neturi jokios galios, nes 1941 metų birželio 25 d. lietuvių tautos sukūmas prieš bolševikus jų „tarybinę valdžią“ sugriovė ir sudarydamas laikinąją Lietuvos Vynausybę atsteigė nepriklausomą Lietuvos respubliką.
3. Išlaisvinus Lietuvą iš nacių okupacijos, laikinai veiks senoji Lietuvos konstitucija, iki ji teisėtu keliu bus pakeista.
4. Laikui atėjus, Lietuvos vyriausybė bus sudaryta koalicijos pagrindu, politinių grupių susitarimu.
5. Lietuvos valstybės santvarka bus demokratinė.
6. Prezidento ir Seimo rinkimų įstatymai bus pakeisti pagal demokratinius principus.
7. Kraštui susitvarkius, tuoj bus imtasi priemonių saugoti kraštinio ardančių bolševizmo ir kitų reakcinių veiksmų.
8. Bus atkurta Lietuvos kariuomenė.
9. Tuo tarpu Vyriausis Komitetas palaikys glaudžius santykius su Amerikos lietuviu ir Lietuvos Atstovybėmis užsieniuose.

VISUR DABAR RANDASI LIETUVIŲ

Londono atvyko keli lietuviai, kurie praneša, kad išlaisvintoj Prancūzijoje esą apie 8000 lietuvių, kuriuos vokiečiai atgabeno tenai darbams dirbti. Tie lietuviai dabar esą laikomi koncentracijos stovyklose, kaip karo belaisviai. Su netų agentai kalbina tuos lietuvius grįžti atgal į Lietuvą, o gal į Rusiją, bolševikams dirbti.

Londono žinomis, Lietuvoje dabar visai mažai žmonių beliko. Apie 500 000 lietuvių pabėgo Vokietijon. Jie bėgo tuo įsitikinimu, kad nors ir į pėklą, bile tik ne bolševikų terore.

Likusių žmones bolševikai žvalgyba iš Lietuvos deportuoja. Lieka tik seneliai ir pagyvenę. Kraštes nežmoniška plėštinama. Bolševikams įsilyta vietoje ausraištis maisto. Lietuviai požemio partizanai veikia ir toliau. Yra daug bolševikų dezertirų.

Skaėnospar-
niai.

oficialus
organas

RAULO
ir
RŪKO.

DABAR LIETUVOJ DAINUOJA

Leiskit į Sibirą, leiskit pas savus,
Ten kur meskos per snieguose vaikūs.
Pirm negu iš Kremliaus saulė patekės,
Komisaro kriukis ant pečių skambės.

Čia jausmai man žuva, gero nematy,
Leiskit į Sibirą kojas pakratyti.
Jau man nusibodo buržujus matyti,
Leiskit į Sibirą po sniegus bradyti.

Tegul sau kacapai vargsta Lietuvoj,
O man bus ten rojus Sibiroj šaltoj.
Baroke gyvenimui mažai valgyti
Ir griešnųj kūną maistu pridengsiu.

Leiskit į Sibirą, leiskit pas rusus,
Ten užsiauginsiu barzdą ir ūsus
Laukrastėiu bei knygas, viską užmiršiu
Ir Sibiro taigų iš bado mirsiu.
Pagal Pūstapėdį

— «Darbas» rašo: «B. Š. ir I. J. sukūrė šeimos židinį ir savo pusės, šiai lietuviškai porai linkime išsėsti laimę».

Mes, iš savo pusės irgi pasakysim: «O kas gi jums per bėda, besarmačiai! Ar jie ištesės ar ne, bet «Darbo» peckelių nesiklaus. Komūnos čia nelaukite».

— «Švęsdami vokiškų nefalistų suplietimą (Berlyno užėmimą), nepamirškime savo broliškos peramos tiems, kurie už mus liejo prakaitą ir kraują!» Taip parašė «Darbas» savo paskutiniame numeryje, taip jo salomoniškos galvos ir padarė.

Kas šio per Avenidą 18 de Julio. tas matė ir įsikino, kad broliškos peramos visai neuzmiršta. Ne tik išdaužyti prekybos imonių langai, bet ir prekės išplėstos. Dabar Urugvajaus lietuviai ir sako, kad darbiečiai aukų neberinksią visus metus, o vienas iš «Darbo» vadų man taip paaiškino: «Ir ko jūs kito norit. Mes kovojam prieš kapitalą, tai jo dalį ir sunaikinom. Dabar ateis eilė lietuviškiems buržujams, kurie mums skelbimus duoda».

Aš padėkojau draugui vadui už atvirumą ir visiškai supratus, kad «draugai» pamokins ir lietuviškus «buržujus», kurie duoda skelbimus «Darbu».

— Savo laikų neišpasakytai «mokytas» bolševikas, Gimbutas su Norkumi «Balse» rašė, kad rusams okupavus Lietuvą, darbininkai buvo vežojami ištuvais į darbą ir kanareikių liežuvių klotiesiems maitinami.

«Darbas» pastūfėnė savo laidoj visai atbulai rašo. Jis sako, kad «dėl nebuvimo susisiekimo priemonių Vilniuje, yra labai didelių sunkumų, pristatant produktus į krautuves». Tas pats «Darbas» sako, kad Maisto Prekybos vadovybė jau įsigijusi keliantą kumelių prečių išvežojimui, bet kur tie orai-viai, automašinos, kamionai ir kitkas taip ir nesako, kaip nesako, kad su keliolika bolševikiškų kuncelio siesto Vilniuje, nieko neužkū. Kurie tie didesni melgiai. Gimbutas su Norkumi, ar «Darbo» salomonai, patys skaitytojai pasakys.

Moteris: — Kodėl tu mielasis, tuojau išėmi iš kamburiu — tarp durų kai tik aš pradėdu dainuoti?

Vyras: — Aš išėmu ir tarpdurį kaimynams pasirodyti, kad tie nepamanytų log aš tave mušu.

Ji: — Prisiėm tu, kad esi pirmas vyrėškis, kuri taip myli!

Jis: — Tiesu tau, mylimoji!

Ji: — Kas tu geras, nes esi pirmas vyrėškis, kuris tai pataria.

Vaikas: — Mama, kaip vadinasi toji stotis, kurią pravežiam?

Mama: — Nežinau, mamos vaikel! ką aš gali žinoti. Ir tau nereiki žinoti.

Vaikas: — Maa tai nereikia, bet tamsotos mamyte, tenai išrito rancinukas su pinigais man žaidžiant.

Juozas: — Sakys Vincas, kur buvai šituos tris mėnesius?

Vincas: — Kalėjime sėdėjau.

Jonas: — Na, tai už ką?

Vincas: — Už politką.

Jonas: — Ką gi taip politikavai?

Vincas: — Per Berlyno paėmimo šventę buvau įlindęs krautuven ir pavogiau tris poras moteriškų baltinių.

Visiems darbiečiams išskoma kviesti į klubą tik amerikiečių jūrininkus, o dėl ko, tai dėdė Rūkas greit paaiškins.

IDOMŲS SVEČIAI

Mūsų redakcija, šiomis dienomis aplankė gana originalūs ir įdomūs svečiai. Tai dėdė Rūkas ir dėdė Rūkas, abu atvykę su neįprastais reikalais, pasidarbuoti mūsų kolo-nijoje. Dėdė Rūkas paglostė savo vidutinę barzdėlę, padaužė pyptę į kairiojo nykščio nagą ir tarė mūsų redaktorius: «Matai, tavorščičau, nū esu Mikolajūkas saldotas. Sėdrai ir vierniai sluzėjau cėsoriui Mikolajui, tai pristiekiu ir jo cėsoriūkai didenybei, sviesiausiam Odipui Visarjonovė Džingišvili Stalin ir jo pravoslavnai vierai. Vėdiug to, mano senas tavorščičus Paleckis išdavė man dastaureniją ir pavietrio mašiną atsluntė Urugvajun, kad padiryčiau parėtką tarp Desgraciados pusbernių, kurie iš darūmo pametė Stalino daskanastatės kėlią ir nukrypo į neišpasakytus žbitūs».

Mūsų redaktorius patikrinęs Raulo įgaliojimus ir užlundinęs pyptę tabakės ir vėl užklausė Raulą: «Būtų įdomu žinoti, kaip gi taip labai nukrypo nuo Stalino linijos tams-tos pavaldiniai ir kokias nedorybes ėmė dar-yti, kad Paleckis buvo priverstas tamstą slus-ti kaip specialų įgaliojintį?»

«Užimtų daug tėso, kurio dabar aš la-bai ne turiu», atsakė Rūkas trumpai paaišk-in-damas: «Jie su tom almužnom labai žbitka-voja ir padarė didelę sarmatą parašydami ne-tekisū donosą mūsų paslui prieš «Laisvąją Lietuvą». Jei dėl šito mano patriotiško darbo duosi man vietos savo gazietoj, tai vėliau aš viską smulkiai išdumočysiu».

«O šis antrasis, kas per vienas? pasi-teiravo mūsų redaktorius».

«Tai klasiniai nesusipratęs Rūkas nuo Alvyto», skubiai paaiškino Rūkas. «Jis nenori, kad rusiniai Lietuvą valdytų, o nori, kad patys Lietuviai valdytųsi. Su šituo Rūku mes jau seniai spora vedam, taigi ir dabar aptar-sime svieto maršastį, kas vedug mano ro-putos duos didelį apvietimą Desgraciados pusberniams ir apvietys lietuvišką giminę po staliniškos sūlės tamsybę», užbaigė savo la-bai švintingą paaišvinimą Rūkas.

Kokias paaiškino, kad Lietuvoje jis buvęs lietuvių partizanų būrio «Kovas» vadu. Kartais su naktiais ir bolševikais už Lie-tuvos lūstę. Būvęs sužeistas ir patekęs rusų nelaisvėn, bet laimingai pabėgęs. Dabar jau dirbąs figorifike ir neatsisako protarpiais su Raulu susitikti, kad pasikalbėtis».

Po vizito mūsų redakcijai, Rūkas ir Rūkas išvyko nimenčiais nusifotografuoti. Mūsų rektoriteris nebeužgardo smulkių rezultatų jų pasikalbėjimo su redaktorium, bet labai ga-limas daryti, kad jau sekantiame «Laisvo-sios Lietuvos» numery pamatysime šitų dė-džių poveikis ir išgirsime jų išmintingus pa-sikalbėjimus».

«Vomo aver», kaip tie dėdės imsis mū-sų reikalus tvarkyti.

LEGALĖS IR NELEGALĖS

Visai garsus Norkus, Ožinsko «Balse» rašo, kad jis girdėjęs buk Buenos Aires esą organizuojamas BALF skyrius iš «popierinių organizacijų ir pašalinių lėšų dorojimui». Ne popierinės organizacijos: esąs Norkaus su Ožinsku «klubas», o «vienintelis legalus laik-rasčiū «Balsas». Norkus teisingas kaip žydo bezmėnas. Jeigu kiti Argentinos lietuvių laik-rasčiū Norkui ir Ožinskui neduoda pelno, tai jie ir nelegalūs».

O dėl BALF skyriaus steigimo, tai ir bereikalo Argentinos lietuvių vargsta, Reikia Ožinskas paskirti to skyriaus pirmininku, o Norkus išdinknu ir viskas bus «oraiti». Nor-kus ne tik pingus sutvarkys puikiai, bet ma-garyčiams daugeli dar ir Amerikon nuveš. Tokius lietuviybės darbus Norkus gerai išmo-ko Kaune, Laisvės Aleja 9. Tuomet ir visa spauda bus legalė ir visos organizacijos ne popierinės, o metalinės».

PARDUODA NORKŪ

Mūsų korespondentas iš Argentinos ra-šo, kad Ožinskas pasiūlęs «Susivienijimo» draugijai savo «Balsą» ir Norkų pirkti. Už šitą prekę Ožinskas paprašė 5.000 pezu, «Su-sivienijimas» padores kontrą pasiūlymą, tai yra sutikęs mokėti Ožinskui 5.000 paragva-jiškų pezu, bet be Norkaus».

BADŽISTŲ KLUBAS

Norkus, Ožinsko «Balse» rašo, kad gir-di «demokratiniai Urugvajaus lietuvių visuo-menės veikėjai» actarę tvirti «Urugvajaus Lietuvių Badžistų Klubą». Nieko nelukęs, šikšnosparnių reporteris Rūkas tuojuo ir nu-vyko pas «demokratinus veikėjus», kad ga-vus tikrą informaciją. Dideliam Rūko nusis-tėbėjimui, jis rades tik vieną tokį «slauką demokratinį veikėją», kuris esąs jau perėjęs trejes devyneres partijų ir klubų».

Rūku «demokratinis veikėjas» paaiški-nęs, kad, grėčiausia tai būsias Ožinsko iš-kroštas sposas. «Tartis, tai mes turėmės su gerb. Norkum, bet ne badžistų klubą tvirti, o važuoti į Braziliją negrų žiepyti» užbaig-ęs «demokratinis veikėjas».

NIEKO NESISKIRIA

Vienas bolševikų komisaras Kaune, pa-klaustas ar Rusiją turi apelsinų paaiškino:

«40 fabrikų dieną ir nakti dirbą Rusi-joj apelsinus». Gi Norkus paskutinime savo «gazietos» numeryje parašė, kad 4. 21. lie-tuvių vakarėlyje buvęs Sovietų ministras N. Goretkin su žmonis. Pas mus tai ir kalbama: «O! būtų įdomu, kad Norkus norą kartą pa-rašytų teisybę».

Teip, vietoj garbinęs raudonuosius oku-pantus, imkis nors kiek tiesos rašyti».

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

- ANDES -

de

Antonio Yankus

ANDES 1257 — TEL. 8-18-05

Moterų ir vyrų rūbų valymas. Visų rūšių skrybelių valymas ir reformos. Kostiumų ir paltų išvertimas. Lietuviams nuolaida.

ADOLFAS KAUSINIS

Vienintelis lietuvis Urogvajuje, turintis Elektros Stoties teises.

Atlieka:

Visus elektros įrengimus ir pataisymus.
Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. Velsen 4470. Malvii.

Telefonas: -- 40 23 39. —

KAUNAS

Pieninė ir Alinė

Andrius Alekna

c. Bogota 4001, esq. Belgica
CERRO.

Visuomet šviež: produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitarkinkit.

LIBRERIA

E S A S

Geriausių pasaulinių rašytojų knygos. Įvairūs popieriai: kartonas, celiulian ir kt. Rašomieji dalykai ir mokyklų reikmenys Atvirutės, albumai. Užsakymus suinėm ir paštu. Paveza tranvijas: 7. 9 12 ir 61.

Arenal Grande 2555
Tel. — 27755. — Montevideo.

Cesna Radio

Adolfas Česna

— Radio Technikas —

Gamina radijo aparatus ir taiso senus, rūpe-tingai ir prieminomomis kainomis. Par-duoda ir išsimokėjimais.

G. San Fructuoso 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Pieninė — Bir — Almsenas

calle **Berna** 1860,

Villa del Cerro

Telefonas: — 22. 11. 94. —

Ka nionai pertraustymui kiekvieną pa-reikalavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto pro-ductai, vienos bei užsienio gėrimai, ekono-miškos kainos, skubus ir sąžiningas patarna-vimas. Mėgstama Cerros lietuvių užėiga.

Leikrodininkas - Fotografas

Vladas Markevičius.

c. Kuzaingō 1276

Montevideo

Taiso laikrodžius ir daro fotografijų pa-didinimus pasėlu bei alėjiniais dažais, pi-giai, skubai ir gerai.

AR ZINOTE KĄ RASO

“KELEIVIS”

AR ZINOTE, kodėl vieni jį geria, kiti kei-kia, bei visi mėgstasi jį skaityti?

“KELEIVIS” žinošs mėgsta dėl to, kad jis niekada nepatirkia ir nesibijo teisybę skelbti.

Žmonių mulkintojos ir apgavikus jisai lupu-bė tokiu pasiguldėjimo.

Be to, tame rasi visokių patarimų, pamoki-nimų, gražių eilų, įdomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik 82 50 metams.

Adresas toks:

“KELEIVIS”

636 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

Redención Melilla — Tel. 22-00-35

Visti lietuviai tik čia perka, nes duodama
gera prekė, ekonominė kaina ir skubus
bei mandigus patarnavimus.

Foto Arte "ESBA"

Čia ir lietuviai fotografuojasi visuomet.

GRECIA 3432 — CERRO — Tel.: 22 10 54

RUBU SIUVYKLA

JUOZAS MIKALAJŪNAS

Savininkas

Gobernador del Pino 4511 LA TEJA

MONTEVIDEO

PROVISION**Vilnius**

JONO IR ONOS

SCESNULEVICIŲ

Calle Vizcaya 4149 esq. Berna

Cerro

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico

Aluminio y Hierros en General.

Sección Mecánica y Estampados.

Matrices de Todos Clases.

Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Molinos de Ríffo 475-

Teléfono 22-55-05

MONTEVIDEO

IMPERIAL

GASINĖ RUBU VALYKLA

Rūbų išvalymas sulig "Duplex" sistema
Sermenių rūbais. Dažymas ir reformavimas
skrybelių ir kostiumų. Nematomas užedy-
mas skylių bei perpišimų. Lietuviams
nuolaida: tik \$150 kostumo išvalymas
ir išprosyimas.

Centralinis Namai:

calle EJIDO 1241 Tel. 91-9-10

skyrus ir dirbtuvės.

Avda. BRASIL 3092 MONTEVIDEO

Joyería Oriental

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Parduoda laikrodžius, žiedus brang-
akmenis, fantazijas, auksu išdir-
tintus su įrašais vardų. Taiso laik-
rodžius ir papuošalus.

SARANDI 644 - MONTEVIDEO Tel. 8-05 52

**Restaurant y Pensión
Gran Bretaña**

Jozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams
atvažiuojantiems iš Argentinos. Svi-
kas valgis. Svarlios lovos pavimam
ir erdvūs kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GÓMEZ 1266

Teléfono: 8-39-05